

Nr 270.

*Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om
ändring i utlänningslagen den 15 juni 1945 (nr 315);
given Stockholms slott den 10 maj 1946.*

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed jämlikt § 87 regeringsformen föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag om ändring i utlänningslagen den 15 juni 1945 (nr 315).

GUSTAF.

Herman Zetterberg.

F ö r s l a g

till

L a g**om ändring i utlänningslagen den 15 juni 1945 (nr 315).**

Härigenom förordnas *dels* att tredje stycket av 56 § utlänningslagen den 15 juni 1945 skall upphöra att gälla, *dels ock* att 33, 49 och 50 §§ samma lag skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

33 §.

Finner länsstyrelse — — — av tillsyningsmannen.

Vid förhör — — — underrätta utläningen.

Över förhöret skall föras protokoll; och skall noggrann utredning företagas om alla de omständigheter som kunna inverka å ärendets utgång. Utläningen och hans biträde äga taga del av den utredning som åberopas vid förhöret.

Ärende angående — — — strafftidens utgång.

49 §.

Äger utläkning — — — med beslutet.

Kan beslut — — — sådana föreskrifter.

Har den — — — till efterrättelse.

Finner på grund av föreskrift i denna lag den centrala utlänningsmyndigheten eller länsstyrelse behov föreligga att hålla utläkning i förvar utöver en månad, skall frågan därom inom sagda tid underställas Konungen. Ej må någon kvarhållas utöver tre månader från det han togs i förvar, med mindre Konungen efter utlänningsnämndens hörande prövar synnerliga skäl därtill föreligga; och gälle av Konungen meddelat beslut om utlännings hållande i förvar för varje gång ej längre än tre månader från beslutets dag.

50 §.

Konungen äger — — — motsvarande tillämpning.

I ärende, där utlänningsnämnden skall avgiva yttrande, äger nämnden hålla förhör med utläningen. Sådant förhör skall hållas, där nämnden har att avgiva yttrande enligt 49 § sista stycket. Nämnden må ock uppdraga åt ledamot av nämnden eller suppleant att hålla förhöret. Med avseende å förhöret

skola bestämmelserna i 33 § andra och tredje styckena äga motsvarande tillämpning; vad där sägs om länsstyrelse skall avse nämnden eller den, åt vilken nämnden uppdragit att hålla förhöret.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1946.

Hålles utlänning den 1 juli 1946 i förvar enligt beslut som meddelats av Konungen enligt utlänningslagen, skall den tid, inom vilken frågan om hans fortsatta kvarhållande i förvar skall ånyo prövas, räknas från dagen för Konungens beslut.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 26 april 1946.

N ä r v a r a n d e:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, ERLANDER, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, ERICSSON, MOSSBERG.

Efter gemensam beredning med ministern för utrikes ärendena och chefen för socialdepartementet anmäler chefen för justitiedepartementet, statsrådet Zetterberg, fråga om *upphörande av lagen den 15 juni 1945 angående utlännings omhändertagande i anstalt eller förläggning* och anför följande.

Gällande bestämmelser.

Angående utlännings rätt att vistas här i riket och därmed sammanhängande frågor gälla för närvarande utlänningslagen den 15 juni 1945 (nr 315) och lagen samma dag (nr 316) angående utlännings omhändertagande i anstalt eller förläggning, den senare här kallad omhändertagandelagen. Båda äro tidsbegränsade; utlänningslagen gäller t. o. m. den 30 juni 1947 och omhändertagandelagen t. o. m. den 30 juni 1946. Emellertid behandlar utlänningslagen sådana ämnen, som kunna antagas allt framgent komma att kräva laglig reglering, varför den kan beräknas bli förlängd eller ersatt med liknande bestämmelser. Omhändertagandelagen däremot upptager vissa bestämmelser om frihetsberövande, som befunnits påkallade enbart till följd av de av kriget skapade förhållandena och som ansetts icke böra bibehållas längre än dessa förhållanden bestode.

Även i utlänningslagen finnas bestämmelser om frihetsberövande, men dessa avse endast sådant provisoriskt frihetsberövande (tagande i förvar), vilket kan företagas som en förberedelse till utlännings avlägsnande ur riket genom någon av de tre procedurerna avvisning, förpassning eller utvisning. Om anledning förekommer till utlännings avvisning, förpassning eller utvisning, kan sålunda polismyndighet, länsstyrelse, statens utlänningskommision eller Kungl. Maj:t i närmare angivna fall besluta, att utlänningen skall tagas i förvar (20, 27, 32, 37 och 38 §§), och motsvarande gäller, därest

beslut om avvisning, förpassning eller utvisning ej genast kan verkställas (24, 30 och 36 §§). Åtgärdens provisoriska karaktär markeras genom bestämmelsen i 49 § sista stycket därom att fråga om utlännings hållande i förvar utöver en månad alltid skall underställas Kungl. Maj:t.

Genom tillkomsten av omhändertagandelagen år 1945 kompletterades bestämmelserna om frihetsberövande i vissa hänseenden. Under krigsförhållandena har varaktigt hinder ofta förelegat för verkställighet av beslut om avvisning, förpassning eller utvisning, och det har därför varit nödvändigt att tillämpa ett mera långvarigt frihetsberövande i de fall där vederbörande i avvaktan på verkställigheten icke borde vistas på fri fot. Omhändertagandelagen ersatte tidigare administrativa bestämmelser i detta ämne. Lagen ger även möjlighet att omhändertaga utlännings som eljest med hänsyn till allmän ordning och säkerhet eller annat statens intresse finnes icke böra vistas på fri fot. Det mera långvariga frihetsberövande, som i dessa båda fall kan ifrågakomma, benämnes i lagen omhändertagande (1 §). Även enligt denna lag förekommer provisoriskt tagande i förvar i avvaktan på beslut i ärendet (3 §).

Omhändertagandet sker i fångvårdsanstalt eller i särskild av utlänningskommissionen anordnad förläggning. Beslut angående omhändertagande fattas av Kungl. Maj:t eller, då fråga är om omhändertagande i förläggning, av utlänningskommissionen. Innan beslut meddelas, skall i regel utlänningsnämndens yttrande inhämtas. I dessa ärenden kan förordnas om förhör med utlännings, vilket hålles av utlänningsnämnden eller någon dess ledamot eller suppleant, åt vilken nämnden uppdragit detta (4 och 5 §§).

Fråga om kvarhållande av utlännings, som omhändertagits, skall omprövas inom fyra månader efter det vederbörande omhändertogs eller togs i förvar och därefter senast var fjärde månad så länge han kvarhålls (7—9 §§). Vid omprövning är utlänningsnämndens yttrande obligatoriskt, och detsamma gäller förhör inför nämnden utom i vissa angivna undantagsfall.

Beträffande tagande i förvar gäller enligt lagen, att om åtgärden — vare sig den företagits enligt utlänningslagen eller enligt omhändertagandelagen — i undantagsfall skulle sträcka sig över fyra månader, omprövning skall äga rum på samma sätt som gäller för omhändertagande (10 §).

I 56 § tredje stycket utlänningslagen göres en hänvisning till omhändertagandelagen. De båda första styckena av denna paragraf innehålla en fullmakt för Kungl. Maj:t att i händelse av krig eller fara för krig eller där sådant för rikets försvar eller eljest på grund av särskilda omständigheter prövas erforderligt meddela de särskilda bestämmelser, som må finnas nödiga med avseende å bl. a. utlännings rätt att uppehålla sig i riket.

Beträffande tredje stycket uttalade första lagutskottet vid 1945 års riksdag, att även efter det omhändertagandelagen upphört att gälla det borde finnas klart lagstadgande, som reglerade utlännings hållande i förvar under längre tid. Nämnda stycke borde då icke kvarstå oförändrat, utan erforderliga bestämmelser, lämpade för normala tider, införas i själva utlänningslagen.

Den omfattning, vari omhändertagande i förläggning förekommit under omhändertagandelagens hittillsvarande giltighetstid, framgår av följande uppställningar.

Antalet beslut om utlännings omhändertagande i förläggning utgjorde under nedan angivna månader:

1945 juli	61
» augusti	49
» september	83
» oktober	33
» november	44
» december	6
1946 januari	18
» februari	48 (varav 32 f. d. militärinternerade)
» mars	31 (» 30 » »)

Antalet i förläggning omhändertagna utlännningar utgjorde:

1945 den 4 augusti	1 085
» » 1 september	846
» » 6 oktober	340
» » 3 november	251
» » 1 december	231
1946 » 5 januari	111
» » 2 februari	79
» » 16 »	119
» » 9 mars	112
» » 23 »	124
» » 6 april	114

Av de den 6 april 1946 i förläggning omhändertagna utlännarna hade 35 vistats i förläggning mer än fyra månader, 49 en till fyra månader samt 30 kortare tid än en månad.

Framställning av utlänningskommissionen.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 15 januari 1946 anmälde statens utlänningskommission, att kommissionen icke ansåge anledning föreligga att förlänga omhändertagandelagens giltighetstid, och anförde därvid följande. Ehuru utlänningsbeståndet ännu i sig rymde element, beträffande vilka av säkerhetsskäl särskilda åtgärder måste förutsättas behöva ifrågakomma, syntes omhändertagandet i förläggning som en form härför kunna så småningom ersättas med ett system, där vederbörande utlännings rörelsefrihet inskränktes till viss ort genom meddelandet av en begränsad visering eller, där särskilda omständigheter skulle föranleda därtill, tillfälligt genom hans tagande i förvar. Att frihetsberövande under längre tid icke längre erfordrades sammanhänge med att möjligheterna för vederbörandes avlägsnande ur riket blivit väsentligt större, allteftersom förhållandena ute i världen blivit mera ordnade. Kommissionen ansåge sig därför nu kunna förorda

ombändertagandeinstitutets upphävande i och med utgången av giltighetstiden för den nu gällande lagen.

Kommissionen åberopade vidare lagutskottets förut omnämnda uttalande om att det även efter ombändertagandelagens bortfallande borde finnas klart lagstadgande som reglerade utlännings hållande i förvar under längre tid. Utlänningen borde sålunda erhålla säkerhet för att han vid regelbundet återkommande tidpunkter bleve hörd och finge sitt ärende omprövat. Därest ombändertagandelagen upphörde att gälla, borde därför enligt kommissionens mening i utlänningslagen inarbetas bestämmelser angående omprövning, motsvarande 7—9 §§ ombändertagandelagen.

Över utlänningskommissionens skrivelse inhämtades yttranden av socialstyrelsen, utlänningsnämnden, fångvårdsstyrelsen, överståthållarämbetet, länsstyrelserna i Södermanlands, Kristianstads, Göteborgs och Bohus, Örebro, Kopparbergs, Gävleborgs och Norrbottens län samt styrelsen för Sveriges advokatsamfund. Yttrande från landsfogden i länet bifogades av länsstyrelserna i Örebro och Norrbottens län. Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län bifogade yttranden såväl av landsfogden i länet som av poliskammaren och kriminalpolisintendenten i Göteborg. Av överståthållarämbetet bifogades yttranden av polismästaren och föreståndaren för kriminalpolisavdelningens andra sektion i Stockholm.

Utlänningskommissionens förslag, att ombändertagandelagen icke skall förlängas, tillstyrktes eller lämnades utan erinran i samtliga remissyttranden utom de av utlänningsnämnden samt av länsstyrelsen och landsfogden i Göteborgs och Bohus län avgivna.

Socialstyrelsen yttrade i denna fråga följande.

Utlänningskommissionen har anfört en särskild omständighet, på grund av vilken nämnda frihetsberövande åtgärder icke längre vore erforderliga, nämligen att möjligheterna för vederbörandes avlägsnande ur riket blivit väsentligt större, allteftersom förhållandena ute i världen blivit mera ordnade. Detta torde i viss utsträckning äga sin riktighet. De ifrågavarande möjligheterna äro dock alltjämt i vissa fall vanskliga. Förhållandena äro ej så stabiliserade, att icke politiskt flyktingskap fortfarande kan ge upphov till komplikationer.

Oavsett att möjligheterna att avlägsna utlänning ur riket, där detta kan vara önskvärt, alltjämt kunna vara osäkra, torde, som nyss antytts, utomordentliga förhållanden av den art, som motiverat, att en utlänning i vissa fall ombändertages på särskilt sätt, icke längre kunna anses vara för handen. Införandet av ombändertagandeinstitutet för utlänningsansvar vidkommande har i och för sig betecknat ett avsteg från svenska rättsprinciper, och det är angeläget, att eljest gällande svensk rättsordning blir giltig även på detta område, när förhållandena icke längre påkalla en undantagslagstiftning. Förfoganden, som innebära avvikelser från hävdvunna rättsliga principer, kunna icke heller aldeles utan våda för rättsväsendet vidmakthållas längre än som kan anses ovillkorligen nödvändigt. Man torde i vissa länder redan ha haft erfarenhet av hur av krigsförhållanden betingade, frihetsinskränkande undantagsbestämmelser utanför den normala rättsordningen alltför lätt kunna komma att mer eller mindre påverka rättssystemet och få en allmänare och varaktigare giltighet än den från början avsedda.

Överståthållarämbetet gav uttryck åt liknande synpunkter och framhöll därvid särskilt, att även om det allttjämt kunde tänkas uppkomma fall, då mindre önskvärda element icke inom överskådlig tid kunde avlägsnas ur landet, den politiska situationen syntes vara sådan, att dessa element kunde kontrolleras på ett tillfredsställande sätt utan att omhändertagandeinstitutet behöfve komma till användning. Med hänsyn härtill och då det ur principiell synpunkt vore önskvärt, att den personliga friheten icke inskränktes mer än som vore oundgängligen erforderligt, ansågo sig *överståthållarämbetet* i likhet med utlänningskommissionen kunna förorda, att omhändertagandelagen icke förlängdes.

Länsstyrelsen i Kopparbergs län gjorde den reservationen, att det från allmän synpunkt kunde ifrågasättas, huruvida icke möjligheter borde finnas att, även om förutsättning för tagande i förvar enligt utlänningslagen icke föreläge, kunna omhändertaga sådana utläningar, som på grund av psykisk abnormitet ur allmän ordnings- och säkerhetssynpunkt borde omhändertagas men på vilka sinnessjuklagen icke kunde tillämpas.

Å andra sidan fann *utlänningsnämnden* övervägande skäl tala för att lagen erhöile förlängd giltighet under ytterligare ett år eller till den 1 juli 1947. Nämnden anförde härom följande.

Vad angår sammansättningen av de å de slutna förläggningarna omhändertagna utläningararna och orsakerna till deras internering torde böra framhållas, att det stora flertalet utgöres av personer, vilka på grund av politisk eller därmed jämförlig verksamhet i hemlandet som flyktingar lämnat detta och under nu rådande förhållanden icke anse sig utan fara för sin säkerhet kunna återvända dit. I dessa fall har med interneringen åsyftats att under interneringstiden möjliggöra närmare utredning om utlännings verksamhet i hemlandet och hans personliga förhållanden i allmänhet ävensom i vissa fall att underlätta hans övervakning och förhindra ur svensk synpunkt icke önskvärd verksamhet. Såsom särskilt skäl tillkommer i vissa fall utlännings genom upprepad lagföring ådagalagda kriminalitet. Ett mindre antal internerade utgöres av utläningar, vilka tidigare omhänderhafts på öppna förläggningar men på grund av upprepade disciplinära förseelser av mera svårartad beskaffenhet ansetts böra omhändertagas i slutna förläggning.

Såsom utlänningskommissionen framhållit sammanhänger frågan, huruvida behov av den nuvarande lagstiftningens förlängning föreligger eller icke, i hög grad med möjligheten att till respektive hemland återböra utläningar, vilka ur svensk synpunkt icke äro önskvärda här i riket. Under förutsättning av en icke alltför snäv tillämpning av den politiska asyrrätten finner nämnden osannolikt, att ett sådant återbördande kan slutföras under det närmaste halvåret; redan den omständigheten, att under januari 1946 ett ej obetydligt antal utläningar som politiska flyktingar sökt sig hit till riket talar häremot.

Uppenbart utesluter icke nu antydda förhållanden att omhändertagande i slutna förläggning kan ersättas av andra former. Härvid ifrågakommer i första hand omhändertagande i öppen förläggning. Kommissionen har ansett, att genom vissa begränsningar i de omhändertagnas rörelsefrihet de öppna förläggningarna skulle ur säkerhetssynpunkt kunna fylla samma uppgifter som de hittillsvarande slutna förläggningarna. Till stöd för denna uppfattning har framhållits, att även vid den öppna förläggningen utlännings

rörelsefrihet torde kunna begränsas; ett överträdande av härom meddelat förbud kan under vissa förutsättningar för utlännningen medföra straffpåföljd (40 § utlänningslagen) eller i svårare fall omhändertagande i fångvårdsanstalt eller avlägsnande ur riket. Mot den öppna förläggningen kan å andra sidan erinras, att utlännningens intagande och kvarhållande å sådan förläggning icke är underkastad de garantier, som ansetts böra gälla i fråga om sluten förläggning. Frågan om utlännings omhändertagande avgöres utan utlänningsnämndens hörande och för hans kvarhållande gälla icke föreskrifterna om förhör inför utlänningsnämnden. Denna anmärkning vinner givetvis i styrka i den mån, såsom synes vara avsett, inskränkningarna i rörelsefriheten skärpas och erhålla karaktären av ett frihetsberövande. Enligt nämndens mening måste ett frihetsberövande anses föreligga i fall, då utlännningens rörelsefrihet är begränsad till själva förläggningssområdet.

En annan tänkbar ersättning för omhändertagande i sluten förläggning är utlännningens intagande i fångvårdsanstalt. Ett sådant intagande innebär uppenbart en långt strängare reaktion än omhändertagande i sluten förläggning; med hänsyn härtill bör det endast ifrågakomma i de undantagsfall, då syftet icke kan vinnas på annat sätt. Ur denna synpunkt kan nämnden icke frigöra sig från den farhågan, att ett genomförande av kommissionens förslag kan leda till att intagande å fångvårdsanstalt kommer till användning i större utsträckning än under nuvarande förhållanden, då alltid den utvägen står öppen, att utlännningen omhändertages i sluten förläggning.

På de skäl, som nu framhållits, ställer sig nämnden tveksam till kommissionens förslag, att omhändertagandelagen redan med utgången av juni månad detta år skall förlora sin giltighet. Enligt kommissionens egen uppfattning, som även nämnden delar, kunna bestämmelser motsvarande dem, som i lagen nu upptagas angående omhändertagande i anstalt, icke för närvarande undvaras. Mot att samtidigt med dessa bestämmelsers bibehållande den mildare form av frihetsberövande, som omhändertagande i förläggning utgör, helt sättes ur kraft, kan med visst fog riktas den anmärkningen, att en sådan åtgärd icke är ägnad att skapa ökad rättssäkerhet för det klientel, varom här är fråga.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län framhöll, att i landet fortfarande funnes ett tämligen stort och heterogent utlänningsbestånd och att möjligheterna att ur riket avlägsna icke önskvärda utlämningar beträffande vissa nationaliteter alltjämt vore synnerligen beskurna. Länsstyrelsen ställde sig därför tveksam beträffande lämpligheten av att icke låta omhändertagandelagen erhålla fortsatt giltighet under ännu någon tid. Även *landsfogden i länet* ansåg det tveksamt, om omhändertagandelagen borde upphävas inom så kort tid som föreslagits.

Utlänningskommissionens förslag att i samband med omhändertagandelagens upphörande i utlänningslagen inarbeta bestämmelser angående omprövning inom viss tid av frågor om utlännningens kvarhållande tillstyrktes genomgående i yttrandena. *Socialstyrelsen* anförde därom följande.

Det kan icke bestridas, att stundom fall kunna uppkomma, då det blir nödvändigt att utsträcka tiden för ett provisoriskt omhändertagande längre än som bör vara normalt. Svårigheter kunna t. ex. uppstå att verkställa utvisning av en starkt kriminellt belastad utlämning, vars vistelse i frihet kan vara ägnad att väcka allvarliga betänkligheter. I dylika undantagsfall

är det önskvärt, att garantier skapas för att utlänningsens berättigade intresse att få göra sina synpunkter i ärendet gällande tillgodoses. Bestämmelserna i 7—9 §§ i omhändertagandelagen synas i dessa fall — efter den omarbetning som erfordras på grund av den särskilda lagens upphörande — skäligen motsvara de fordringar, som ur rättssäkerhetens synpunkt kunna uppställas.

En ledamot av socialstyrelsen, t. f. byråchefen Richert, hade anmält avvikande mening och uttalande, att utlänningslagen i samband med att omhändertagandelagen upphörde att gälla borde ändras så, att den icke gäve bemyndigande till frihetsberövande åtgärder, i den mån det ej gällde provisoriskt tagande i förvar på kort tid. Om så skedde, syntes det icke vara erforderligt att i utlänningslagen inarbeta föreskrifter angående omprövning.

I två remissyttranden upptogs frågan om ändring av fullmaktstadgandet i 56 § utlänningslagen. *Socialstyrelsen* ifrågasatte, om några bestämmelser utöver de båda första styckena i 56 § vore erforderliga. Styrelsen sade sig därvid förutsätta, att åt dessa föreskrifter icke gaves en så vidsträckt tolkning som skett under den nu gångna krigstiden. Den förutnämnde *reservanten* i socialstyrelsen uttalade, att en omprövning av fullmaktsbestämmelsen i detta sammanhang syntes vara önskvärd med hänsyn till flyktingpolitiken i dess helhet.

Samma fråga berördes av *styrelsen för Sveriges advokatsamfund*, som yttrade:

I detta sammanhang vill styrelsen, under åberopande av de skäl, som anförts i styrelsens den 16 februari 1945 avgivna yttrande över 1943 års utlänningsssakkunnigas betänkande,¹ hemställa, att till övervägande upptages frågan, huruvida fullmaktstadgandet i 56 § utlänningslagen bör bibehållas. På sätt även 1943 års utlänningsssakkunniga antydde i sitt betänkande är det mindre tilltalande, att i lagen gives uttryck för en politisk asylrätt men att samtidigt möjlighet föreligger att i administrativ ordning sätta asylrätten ur spel. Det kan enligt styrelsens mening starkt ifrågasättas, huruvida icke tiden nu kan anses inne att göra reglerna om asyl för politiska flyktingar till föremål för en allmän översyn och att, sedan lagstiftaren bestämt sig för, vilka regler därom som enligt svensk rätt böra gälla, upphäva nyssnämnda fullmaktstadgande i utlänningslagen. I varje fall bör det enligt styrelsens mening icke ifrågakomma att vid inarbetande i utlänningslagen av de regler, som av hänsyn till rättssäkerheten givits i omhändertagandelagen, bibehålla någon rätt för Kungl. Maj:t att i administrativ ordning medgiva undantag från dessa regler. Såsom första lagutskottet uttalat i sitt utlåtande nr 40 till 1945 års riksdag måste värdet av ett lagfästade förminskas, därest ett allmänt fullmaktstadgande sådant som i propositionen föreslagits (16 § omhändertagandelagen), medgäve Kungl. Maj:t att utfärda från lagens regler avvikande bestämmelser. Samma skäl talar enligt styrelsens mening mot varje form av stadgande, som möjliggör beslut i administrativ ordning om undantag från gällande lagbestämmelser.

Inom justitiedepartementet utarbetad promemoria.

I anledning av vad sålunda förekommit har inom justitiedepartementet övervägts, vilka ändringar i utlänningslagen som kunde anses behövliga för

¹ Se proposition nr 259/45 s. 45.

den händelse, att omhändertagandelagen icke bleve förlängd efter den 30 juni 1946. Härom har utarbetats en den 14 mars 1946 dagtecknad promemoria rörande frågan om förlängning av giltighetstiden för lagen den 15 juni 1945 (nr 316) angående utlännings omhändertagande i anstalt eller förläggning.

I promemorian framhålles, att svårigheter alltjämt kunde möta för verkställighet av beslut om avvísning, förpassning eller utvisning. Till följd härav kunde utlännning, som tagits i förvar i anslutning till ett sådant ärende, behöva kvarhållas längre tid. Bleve omhändertagandelagen icke förlängd, vore det därför från rättsskyddssynpunkt påkallat att i utlänningslagen införa vissa bestämmelser angående omprövning av frågan om utlännings kvarhållande i dylika fall, motsvarande dem som nu enligt omhändertagandelagen gällde såväl vid omhändertagande som för tagande i förvar.

Bestämmelser angående omprövning av långvariga förvarsfall syntes enklast kunna införas genom en komplettering av det i 49 § fjärde stycket intagna stadgandet, att fråga om utlännings hållande i förvar utöver en månad skulle inom sägda tid underställas Kungl. Maj:t. Denna föreskrift medförde, att Kungl. Maj:ts uppmärksamhet fästes på fallet och att ingripande kunde ske, om ärendet försenades. Därutöver syntes nu böra sättas ytterligare en tidsgräns, utöver vilken kvarhållande icke finge fortfara utan att Kungl. Maj:t efter särskild prövning funnit detta påkallat. Denna prövning syntes böra äga rum inom tre månader efter det utlännningen togs i förvar. Den sålunda föreslagna tiden kunde sägas för normala förhållanden vara utomordentligt lång. Det vore dock icke rådligt att sätta den kortare. Skulle i något särskilt fall tiden behöva utsträckas ytterligare, borde ny omprövning äga rum senast inom tre månader. I dessa ärenden borde utlänningsnämndens yttrande obligatoriskt inhämtas. Åtgärdens extraordinära natur syntes böra markeras genom föreskrift att kvarhållande utöver tre månader skulle få äga rum endast om synnerliga skäl därtill föreläge.

I promemorian erinras om att enligt omhändertagandelagen vid omprövning i regel skall hållas förhör med utlännningen inför utlänningsnämnden eller inför någon dess ledamot eller suppleant, som nämnden därtill utsåge. Undantag vore medgivet, om förhör enligt omhändertagandelagen förut hållits med vederbörande, om han vistades i förläggning för utlänningar med onormal sinnesbeskaffenhet eller om han vore desertör. Även vid den omprövning, som nu föresloges skola ske enligt utlänningslagen, borde framhållas det i promemorian, förhör hållas inför utlänningsnämnden, innan denna avgåve sitt yttrande. Det syntes icke vara behövt att stadga något undantag härifrån.

Då några bestämmelser om förhör inför utlänningsnämnden nu icke finnas i utlänningslagen, föreslås i promemorian att reglerna i 33 § utlänningslagen om förhör inför länsstyrelse göras tillämpliga även på förhör inför nämnden. Därjämte föreslås en komplettering av dessa regler. Det framhålles, att bestämmelserna om förhör i 33 § andra och tredje styckena utlänningslagen överensstämde med omhändertagandelagens föreskrifter i samma ämne

utom däri, att förstnämnda lagrum saknade motsvarighet till bestämmelsen i 5 § tredje stycket andra punkten omhändertagandelagen, att utlänningen och hans biträde ägde taga del av den utredning, som åberopades vid förhöret. Vid tillkomsten av denna bestämmelse anfördes betänkligheter mot densamma, främst ur den synpunkten, att man icke borde röja förhållanden som ägde samband med säkerhetstjänsten eller som eljest vore av hemlig natur. Dessa betänkligheter ansågos dock icke väga så tungt som hänsynen till utlänningskrav på rättssäkerhet, och numera syntes skälen mot bestämmelsens införande ha förlorat i betydelse. På grund härav och då anledning icke syntes föreligga att i detta hänseende handlägga förhör inför länsstyrelse och utlänningsnämnd på olika sätt, föresloges en komplettering i detta hänseende av tredje stycket i 33 §. Vad särskilt anginge förhör i ärende om utvisning enligt 37 § (s. k. politisk utvisning), kunde en bestämmelse om rätt för utlänningen att taga del av den utredning som åberopades mot honom icke anses avse annat än sådana särskilda förhållanden som rörde hans person. Om de inrikes- eller utrikespolitiska hänsyn, måhända av ömtålig art, som därjämte kunde komma i betraktande vid avgörande av ett sådant ärende, vore det enligt sakens natur i allmänhet icke möjligt eller lämpligt att förebringa utredning vid förhöret.

Vad härefter angår hänvisningen i 56 § tredje stycket till omhändertagandelagen borde enligt promemorian uppmärksammas, huruvida det vore erforderligt att med avseende å frihetsberövanden ersätta hänvisningen med en uttrycklig begränsning av den fullmakt som genom första och andra styckena lämnats Kungl. Maj:t. Någon sådan begränsning syntes dock icke behövas. Ordalagen gäve i själva verket icke stöd för att Kungl. Maj:t skulle kunna beröva utlänningsfriheten under andra förutsättningar än som förut angivits i utlänningslagen.

Med anledning av vad advokatsamfundet anfört om politiska flyktingar framhålles i promemorian, att asylrätten uppenbarligen måste respekteras vid tillämpning av fullmaktstadgandet i vad det i övrigt gäve Kungl. Maj:t befogenhet att meddela särskilda bestämmelser. Sålunda finge utlänningen icke vid avvisning, förpassning eller utvisning befordras till land varifrån han flytt av politiska orsaker eller till land varest han kunde antagas icke åtnjuta trygghet mot att bliva återsänd till förstnämnda land. I överensstämmelse med vad som i prop. 259/1945 — i anslutning till ett tidigare uttalande av chefen för socialdepartementet — framhölls av dåvarande chefen för justitiedepartementet borde dock hinder icke anses möta mot att återsända dem som i sin gärning utmanat den civiliserade världens samvete eller uppträtt som förrädare mot sitt eget land. Även riksdagen hade givit sin anslutning till att ett sådant undantag, betingat av rådande läge och begränsat därtill, gjordes. Detta speciella avsteg finge alltså anses godtaget av statsmakterna.

I promemorian föreslås, att de ifrågavarande lagändringarna skola träda i kraft den 1 juli 1946. Det framhålles som önskvärt, att till denna tidpunkt antalet omhändertagna så långt möjligt nedbringades. I fråga om de utlännningar, som emellertid ansågos böra kvarhållas efter den 30 juni 1946, borde

dessförinnan anställas en individuell prövning av Kungl. Maj:t efter utlänningsnämndens hörande. Om därvid fråga vore om utlännning, som skulle avvisas, förpassas eller utvisas, men hinder mötte för verkställighet av sådan åtgärd, borde det ankomma på Kungl. Maj:t att pröva, huruvida det vore lämpligt, att utlännningen tills vidare vistades på fri fot. Om det befunnos oundgängligen nödvändigt att han fortfarande vore berövad friheten, syntes Kungl. Maj:ts beslut böra få det innehåll, att utlännningen med tillämpning av utlänningslagen skulle i fortsättningen tagas »i förvar». Därmed överfördes utlännningen från omhändertagandelagens tillämpningsområde till utlänningslagens. I detta sammanhang kunde anmärkas, att det icke syntes möta något hinder att anordna förvar enligt utlänningslagen i lika humana former som omhändertagande i förläggning. Utlännning, som eljest med hänsyn till allmän ordning och säkerhet eller annat statens intresse omhändertagits, kunde icke kvarhållas sedan omhändertagandelagen upphört att gälla.

Om dessa anordningar vidtoges, kunde, framhålles det i promemorian, övergångsbestämmelserna till lagändringarna inskränkas till en föreskrift om att i nyssnämnda fall tiden för omprövning skulle räknas från Kungl. Maj:ts beslut om att utlännningen skulle hållas i förvar.

I enlighet med vad sålunda anförts hade utarbetats ett *förslag till lag om ändring i utlänningslagen*, vilket som bilaga fogats till promemorian.

Enligt lagförslaget skall till bestämmelsen i 49 § sista stycket utlänningslagen, att fråga om utlännings hållande i förvar utöver en månad skall inom samma tid underställas Kungl. Maj:t, fogas ett stadgande av innehåll att ingen skall få kvarhållas utöver tre månader från det han togs i förvar, med mindre Kungl. Maj:t efter utlänningsnämndens hörande prövar synnerliga skäl därtill föreligga. Kungl. Maj:ts beslut därom skall gälla tre månader från beslutets dag.

Vidare föreslås, att till 50 § utlänningslagen fogas två nya stycken av följande innehåll. I ärende, där utlänningsnämnden skall avgiva yttrande, skall nämnden äga hålla förhör med utlännningen. Då nämnden skall avgiva yttrande enligt 49 § sista stycket, skall sådant förhör vara obligatoriskt. Nämnden skall kunna uppdraga åt ledamot av nämnden eller suppleant att hålla förhöret. I övrigt skall om förhöret gälla vad i 33 § andra och tredje styckena utlänningslagen stadgas om förhör inför länsstyrelse, dock att vad där sägs om länsstyrelse i stället skall gälla nämnden eller den, åt vilken nämnden uppdragit att hålla förhöret.

Vidare föreslås ett tillägg till tredje stycket i 33 § av innehåll, att utlännningen och hans biträde skola äga taga del av den utredning som vid förhöret åberopas.

Slutligen föreslås upphävande av tredje stycket av 56 § utlänningslagen, vari hänvisas till att med avseende å utlännings omhändertagande i anstalt eller förläggning samt om utlännings hållande i förvar under längre tid är särskilt stadgat.

Enligt förslaget skola lagändringarna träda i kraft den 1 juli 1946. För övergångstiden skall gälla, att om utlännning nämnda dag hålles i förvar en-

ligt beslut som meddelats av Kungl. Maj:t enligt utlänningslagen, så skall den tid, inom vilken frågan om hans fortsatta kvarhållande skall ånyo prövas, räknas från dagen för Kungl. Maj:ts beslut.

Yttranden över justitiedepartementets promemoria.

Över den inom justitiedepartementet upprättade promemorian ha efter remiss yttranden avgivits av fängvårdsstyrelsen, socialstyrelsen, utlänningskommissionen, utlänningsnämnden, överståthållarämbetet, länsstyrelserna i Stockholms, Södermanlands, Kristianstads, Malmöhus, Göteborgs och Bohus, Örebro, Kopparbergs, Gävleborgs och Norrbottens län, polismästarna i Stockholm, Göteborg och Gävle, landsfogdarna i Stockholms, Göteborgs och Bohus, Örebro, Kopparbergs, Gävleborgs och Norrbottens län, föreståndaren för kriminalpolisavdelningens i Stockholm andra sektion och kriminalpolisintendenten i Göteborg ävensom av landsorganisationen, styrelsen för Sveriges advokatsamfund samt föreningen Nordens centralstyrelse.

Jämväl i dessa yttranden tillstyrkes, med endast ett undantag, utlänningskommissionens förslag att icke giva omhändertagandelagen fortsatt giltighet.

Landsorganisationen yttrar i denna fråga:

Det vore visserligen förhastat att påstå, att de av kriget framkallade förhållandena numera icke vore för handen. Det torde ännu dröja länge, innan fullt fredsmässiga umgängesformer komma att prägla de mellanfolkliga förbindelserna. Detta kan likväl icke vara ett skäl för vårt land att vidmakthålla en lagstiftning, som tvingar oss att hålla här icke önskvärda utläningar i läger eller andra slutna anstalter utanför den egentliga fångvården.

Det bör under nuvarande förhållanden icke vara omöjligt att bli av med här vistande utläningar, som myndigheterna av ett eller annat skäl icke finna önskvärda och som icke falla in under begreppet politiskt flyktingskap, då de enligt utlänningslagen äro tillförsäkrade asylrätt. Skulle det — efter omhändertagandelagens eventuella upphävande — visa sig nödvändigt att särskilt övervaka vissa utläningar, torde detta såsom utlänningskommissionen framhåller kunna ske i annan ordning än genom omhändertagande i förläggning.

Föreningen Nordens centralstyrelse anför härom:

Det torde få anses överensstämmande med svensk och nordisk rättsuppfattning i allmänhet, att den personliga friheten icke kränkes i andra fall än som är oundgängligen nödvändigt. Då ett bibehållande i fredstid av omhändertagandeinstitutet är ägnat att ogynnsamt påverka denna rättsuppfattning, tillstyrker centralstyrelsen, att omhändertagandelagens giltighetstid icke förlänges. Därest emellertid så skulle ske, hemställer centralstyrelsen, att undantag från lagen göres för medborgare från de övriga nordiska länderna, enär i varje fall beträffande dessa länder icke lär kunna anföras politiska skäl för lagens bibehållande.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län — som i sitt förut omnämnda yttrande över utlänningskommissionens framställning ställde sig tveksam till förslaget att icke förlänga omhändertagandelagens giltighet — uttalar, att såsom förhållandena numera utvecklats sig tillräcklig anledning icke syntes föreligga att förlänga lagen efter den 30 juni 1946.

Förslaget i denna del har avstyrkts endast av *utlänningsnämnden*, som hänvisar till sitt förut återgivna yttrande och förordar lagens förlängning på ännu ett år.

Utlänningskommissionen upptager till diskussion vissa i det föregående omnämnda erinringar mot dess förslag. Sålunda anföres, att utlänningsnämnden i sitt yttrande syntes hava utgått från den uppfattningen, att kommissionen skulle ha för avsikt att i framtiden omhändertaga utlänningar, som behövde stå under särskild kontroll, i öppna förläggningar, där utlänningarna skulle vara underkastade betydande inskränkningar i sin frihet. Detta hade emellertid icke varit kommissionens avsikt. I kommissionens skrivelse uttalades, att tillräcklig kontroll över ifrågasatt utlänningar skulle vinnas, därast deras rörelsefrihet inskränktes till viss ort. Kommissionens tanke hade varit, att de berörda utlänningarna skulle få uppehållstillstånd för ett landsfiskalsdistrikt, en mindre stad eller dylikt. Vidare hade länsstyrelsen i Kopparbergs län ifrågasatt, huruvida icke möjligheter borde finnas att kunna omhändertaga sådana utlänningar, som på grund av psykisk abnormitet ur allmän ordnings- och säkerhetssynpunkt borde omhändertagas men på vilka sinnessjuklagen icke kunde tillämpas. Med detta uttalande åsyftades förmodligen sådana utländska psykopater, vilka för närvarande omhändertogtes på Sätters utlänningsförläggning. Visserligen vållade dylika utlänningar myndigheterna stora besvärligheter, men enligt kommissionens mening föreläge icke tillräckligt starka skäl för att man skulle bibehålla en särskild form av frihetsberövande för dessa personers del. De utländska psykopater, vilka tillätes kvarstanna i landet, syntes böra behandlas på samma sätt som svenskar av samma sinnesbeskaffenhet.

Även det i promemorian framlagda förslaget till ändringar i utlänningslagen för det fall att omhändertagandelagen icke bleve förlängd har i yttrandena överlag tillstyrkts eller lämnats utan erinran.

Motsatt mening har uttalats endast av *en ledamot av socialstyrelsen, t. f. byråchefen Richert*, som anfört följande. Vid omhändertagandelagens tillkomst förutsattes, att sådana långvariga frihetsberövanden, som där avsåges och som påkallat särskilda bestämmelser till skydd för rättssäkerheten, ej borde ifrågakomma under fredstid. Det måste då vara oegentligt att, samtidigt med att denna lag upphörde att gälla, införa i utlänningslagen bestämmelser med avseende på långvariga frihetsberövanden, som motsvarade de stadganden i omhändertagandelagen, vilka förutsatts icke längre skola vara behöfliga. Det syntes vara mycket olyckligt, att sådana avsteg från eljest gällande svenska rättsprinciper införlivades med en lagstiftning, som vore avsedd att vara mera permanent. Om, såsom föreslagits, bestämmelser angående långvariga förvaringsfall nu infördes i utlänningslagen, skulle uppenbarligen utlänningsens hållande i fängsligt förvar förlora sin nuvarande principiella karaktär av en blott provisorisk åtgärd. Utlänningsnämndens förslag, att omhändertagandelagen skulle erhålla förlängd giltighet under ytterligare ett år, vore att föredraga framför det remitterade förslaget. Riktigare syntes emellertid vara att nu upphäva den nämnda lagen och samtidigt tillse, att utlän-

ningslagen erhöle en sådan avfattning, att den över huvud icke gäve bemyndigande till frihetsberövande åtgärder utanför den eljest gällande svenska rättsordningen, i den mån det ej gällde ett provisoriskt tagande i förvar för kort tid.

Dessa anmärkningar, som av samme ledamot anförts jämväl i anledning av utlänningskommissionens framställning, ha upptagits till diskussion av *styrelsen för Sveriges advokatsamfund*, som anför:

Dessa synpunkter äro utan tvivel synnerligen beaktansvärda, och i och för sig vore det önskvärt, om utlänningslagen kunde förlänas det innehåll som av denna ledamot föreslagits. Man lär emellertid, åtminstone tills vidare, vara nödsakad att räkna med förekomsten av undantagsfall, där tiden för ett provisoriskt omhändertagande måste kunna utsträckas utöver den normala. Så länge dylika fall kunna tänkas förekomma synes det vara en fördel, att utlänningslagen innehåller bestämmelser, vilka å ena sidan möjliggöra ett fortsatt frihetsberövande och å andra sidan skapa garantier för att utlännningen med korta mellanrum får sin sak omprövad. Skulle utlänningslagen få det innehåll, att frihetsberövande åtgärder icke finge vidtagas annat än provisoriskt för en i lagen fixerad, kort tid, föreligger — så länge fullmaktstadgandet i 56 § bibehålles — enligt styrelsens mening ökad risk för att Kungl. Maj:t, med begagnande av nämnda stadgande, anser sig nödsakad att i administrativ ordning utfärda föreskrifter om frihetsberövande utöver den i lagen angivna gränsen. Skulle å andra sidan fullmaktstadgandet upphävas eller få sådant innehåll, att dylika föreskrifter otvivelaktigt icke kunde meddelas, kan måhända i stället befaras, att Kungl. Maj:t i valet mellan att antingen försätta utlännningen på fri fot, ehuru kanske de starkaste skäl talade däremot, eller att verkställa ett avvisnings-, förpassnings- eller utvisningsbeslut, ehuru enligt utlänningslagen så icke borde ske, skulle komma att välja det senare alternativet.

Styrelsen tillstyrker alltså, att bestämmelser om omprövning av frågor om utlännings kvarhållande inarbetas i utlänningslagen. Styrelsen vill emellertid hemställa, att antingen nu eller i samband med frågan om den nuvarande utlänningslagens ersättande med permanent lagstiftning till övervägande upptages spörsmålet, huruvida icke en förstärkning av rättsskyddet för utlännningar, som tagits i förvar, kunde ernås genom att förlägga omprövningen till de allmänna domstolarna, där ett dylikt ärende då borde behandlas såsom en vanlig rättegång och göras till föremål för kontradiktorisk förhandling mellan det allmännas representant, å ena sidan, samt utlännningen, utrustad med sakkunnigt biträde, å den andra.

Mot det sätt, på vilket bestämmelser om omprövning m. m. enligt det remitterade förslaget inarbetats i utlänningslagen, har styrelsen intet att erinra.

Angående förslaget att i fall av långvarigt hinder för verkställighet av avvisning, förpassning eller utvisning tillämpa utlänningslagens bestämmelser om tagande i förvar erinrar *fångvårdsstyrelsen* om att sådan åtgärd enligt 67 § utlänningskungörelsen skall verkställas å bl. a. statens fångvårdsanstalt. Skulle av någon anledning förvarstiden i sådant fall bli av längre varaktighet, syntes utlännningen, där det ej med hänsyn till samhällssäkerheten eller av andra skäl befundes olämpligt, böra överföras till öppen fångvårdsanstalt. Erfarenheten från kolonien Ödevata, som under några år använts för

i förvar tagna utlänningar, visade att en sådan form för verkställande av förvarsåtgärd vore lämplig och lika human som omhändertagande i förläggning. Styrelsen ville vidare framhålla, att i förvar tagna utlänningar brukade vid sjukdomsfall överföras till kroppssjukhus eller sinnessjukavdelning inom fångvården, där ej annan sjukhusvård befunnits böra eller kunna beredas.

De föreslagna bestämmelserna angående omprövning av långvariga förvarsfall tillstyrkas i stort sett av *utlänningskommissionen*, som emellertid föreslår vissa modifikationer och tillägg. Sälunda borde det enligt kommissionens uppfattning vara tillräckligt, att frågan om utlännings kvarhållande i förvar remitterades till utlänningsnämnden före utgången av den löpande tremånadersperioden och att ärendet därefter fortast möjligt överlämnades till Kungl. Maj:ts avgörande. Det syntes icke böra krävas, att Kungl. Maj:t skulle fatta beslut om utlännings kvarhållande i förvar före tremånadersperiodens utgång, vid äventyr att utlänningen eljest måste frigivas. Ett stadgande av sistnämnda innebörd skulle kunna medföra, att Kungl. Maj:t av tidsskäl förhindrades att före ärendets avgörande låta införskaffa viss kompletterande utredning, som enligt Kungl. Maj:ts mening syntes önskvärd. Även kommissionens och utlänningsnämndens utredningsarbete skulle i vissa fall behöva alltför mycket forceras, till nackdel såväl för det allmänna som för den enskilde utlänningen, därest de mycket svårbedömbara fall, varom här bleve fråga, oundgängligen skulle behöva överlämnas till Kungl. Maj:t i så god tid, att konseljbeslut med säkerhet kunde beräknas föreligga före tremånadersfristens utgång. Enligt omhändertagandelagen vore det tillräckligt, att frågan om utlännings kvarhållande i förläggning eller förvar remitterades till utlänningsnämnden före utgången av den nu stadgade fyramånadersfristen.

I fråga om den nu i fjärde stycket av 49 § utlänningslagen givna föreskriften om underställning av frågor om utlännings hållande i förvar utöver en månad anför utlänningskommissionen, att enligt dess erfarenhet hos en del länsstyrelser viss tvekan rådde, om det ålåge länsstyrelsen eller kommissionen att underställa Kungl. Maj:t ärendet i de fall, då länsstyrelsen eller densamma underordnad lokal polismyndighet fattat förvarsbeslut men därefter underställt kommissionen frågan, huru med utlänningen skulle förfaras. Enligt kommissionens mening hade i dylika fall länsstyrelsen ansvaret för att underställning av förvarsfrågan skedde i rätt tid. En annan tolkning skulle för övrigt få föga rimliga konsekvenser, enär det i flera fall förekommit, att länsstyrelse först någon dag före enmånadsfristens utgång underställt kommissionen frågan om verkställighet av ett av kommissionen meddelat avvisnings- eller förpassningsbeslut beträffande utlännings, som av länsstyrelsen eller densamma underordnad polismyndighet tagits i förvar. I dylika fall kunde det av arbetstekniska skäl vara svårt för kommissionen att i rätt tid få förvarsfrågan underställd Kungl. Maj:t. För undanröjande av varje tveksamhet på denna viktiga punkt syntes det lämpligt, att i detta sammanhang ett tillägg gjordes till förevarande lagstadgande, eventuellt i en till-

lämningsföreskrift av innehåll att ansvaret för att fråga om utlännings hållande i förvar utöver en månad i rätt tid underställdes Kungl. Maj:t skulle åvila kommissionen i de fall, då kommissionen meddelat förvarsbeslutet, och i andra fall vederbörande länsstyrelse.

Utlänningskommissionen framhåller, att av den föreslagna lagtexten i fjärde stycket av 49 § utlänningslagen icke framginge, vilken myndighet som skall remittera frågan om utlännings hållande i förvar utöver tre månader till utlänningsnämnden och därefter överlämna ärendet till Kungl. Maj:ts avgörande. Under förutsättning att kommissionen genom Kungl. Maj:ts försorg finge kännedom om varje fall, i vilket länsstyrelse underställt Kungl. Maj:t fråga om utlännings hållande i förvar utöver en månad, vore kommissionen beredd att taga ansvaret för att förvarsfallen före tremånadersfristens utgång remitterades till utlänningsnämnden och därefter fortast möjligt överlämnades till Kungl. Maj:t. En sådan anordning syntes vara den lämpligaste på grund av den nära kontakten mellan kommissionen och utlänningsnämnden. Bestämmelse härom syntes böra intagas i utlänningslagen eller i kungörelsen med föreskrifter i anledning av utlänningslagen. Innan remiss skedde till utlänningsnämnden, komme kommissionen att i förevarande fall inhämta yttrande såväl från den berörda länsstyrelsen som från föreståndaren för den fångvårdsanstalt, i vilken utlänningen vore intagen.

Angående de i förslaget särskilt med avseende å omprövningsfallen upptagna reglerna om förhör inför utlänningsnämnden anför *utlänningskommissionen*, att det syntes vara en onödig omgång att hålla förhör varje gång nämnden hade att avgiva yttrande i fråga om utlännings hållande i förvar utöver tre månader. Enligt kommissionens mening vore det tillräckligt att föreskriva obligatoriskt förhör första gången ett dylikt ärende remitterades till utlänningsnämnden. Vid senare omprövningar syntes det kunna överlämnas åt kommissionen och utlänningsnämnden att avgöra, huruvida förhör skulle hållas eller yttrande blott avgivas på grundval av det skriftliga material, som föreläge i ärendet. *Länsstyrelsen i Örebro län* föreslår att, liksom enligt omhändertagandelagen, förhör icke skall vara obligatoriskt, då fråga är om utlännings sjuk eller eljest till sin sinnesbeskaffenhet avviker från det normala, och läkare förklarar behov föreligga av hans omhändertagande.

Utlänningskommissionen föreslår därjämte sådan ändring i utlänningslagen, att kommissionen får rätt att förordna om förhör inför utlänningsnämnden. Enligt omhändertagandelagen hade kommissionen sådan befogenhet, och även i andra ärenden hade kommissionen, utan direkt stöd i lag, i samförstånd med nämnden påkallat förhör.

I fråga om de närmare bestämmelserna angående förhörets verkställande ifrågasätter *länsstyrelsen i Södermanlands län* en uttrycklig föreskrift om inskränkning i rätten för utlännings sjuk och hans biträde att taga del av utredningen, då så funnes påkallat av inrikes- eller utrikespolitiska hänsyn. *En ledamot av utlänningsnämnden, f. d. hovrättsrådet Nordenskjöld*, anför att det i de flesta fall troligen skulle möta stora svårigheter att, såsom i promemorian för-

utsatts, vid utredningen avskilja de inrikes- och utrikespolitiska hänsyn, som kunde komma i betraktande vid ärendets avgörande. När detta ej vore möjligt, kunde det inträffa, att dylika omständigheter måste bringas till vederbörandes kännedom, vilket vore betänkligt ur säkerhetssynpunkt.

I anslutning till promemorians förslag till ändring i 56 § utlänningslagen understryker *socialstyrelsen* det i promemorian gjorda uttalandet, att paragrafens ordalag i själva verket icke gäve stöd för att Kungl. Maj:t skulle kunna beröva utlänning friheten under andra förutsättningar än som förut angivits i utlänningslagen ävensom att asylrätten — med viss inskränkning, som finge anses godtagen av statsmakterna — uppenbarligen måste respekteras vid tillämpning av fullmaktstadgandet i vad det i övrigt gäve Kungl. Maj:t befogenhet att meddela särskilda bestämmelser. Det vore enligt *socialstyrelsens* uppfattning av betydelse, att denna restriktiva tolkning av fullmaktsbestämmelsens innebörd bleve normgivande vid lagens tillämpning. Den förutnämnde *ledamoten av socialstyrelsen, t. f. byråchefen Richert*, förordar en omprövning av fullmaktsbestämmelsen och uttalar, att om 56 § upphävdes, Sveriges ställning mot påtryckningar utifrån skulle vara starkare.

Utlänningsnämnden uttalar, att den Kungl. Maj:t meddelade fullmakten i 56 § i förslaget formellt erhållit en vidare innebörd än som innefattades i lagrummet i dess nuvarande lydelse jämfört med 16 § omhändertagandelagen.

Styrelsen för Sveriges advokatsamfund ifrågasätter riktigheten av det i promemorian gjorda uttalandet, att ordalagen i fullmaktstadgandet icke gäve stöd för att Kungl. Maj:t skulle kunna beröva utlänning friheten under andra förutsättningar än som förut angivits i utlänningslagen. Även om denna tolkning av ordalagen skulle vara riktig, ansåge styrelsen det önskvärt, att fullmaktstadgandet kompletterades med en bestämmelse, som klart utsade, att den lämnade fullmakten icke innebure rätt för Kungl. Maj:t att under andra förutsättningar än lagen angäve beröva utlänning friheten. Frågan om fullmaktstadgandets bibehållande i övrigt vore måhända av beskaffenhet att böra upptagas till närmare övervägande först i samband med utlänningslagens ersättande med ny lagstiftning.

Departementschefen.

De centrala lagbestämmelserna angående utlännings rätt att vistas här i riket och vad därmed äger samband återfinnas för närvarande i två författningar, nämligen utlänningslagen den 15 juni 1945 (nr 315) och lagen samma dag (nr 316) angående utlännings omhändertagande i anstalt eller förläggning (den senare kallad omhändertagandelagen). Båda lagarna äro tidsbegränsade, i det att utlänningslagen gäller t. o. m. den 30 juni 1947 och omhändertagandelagen t. o. m. den 30 juni 1946. Utlänningslagen är emellertid såtillvida permanent till sin natur, att däri återfinnas sådana bestämmelser, som kunna antagas allt framgent bliva behövliga, exempelvis de regler enligt vilka utlänning må avlägsnas ur riket. Omhändertagandelagen däremot innehåller sådana bestämmelser som påkallats av de extraordinära förhållan-

dena under kriget, framför allt bestämmelser om frihetsberövande under längre tid.

Såsom förut nämnts har utlänningskommissionen ansett, att sistnämnda förutsättning icke längre föreligger och att omhändertagandelagen ej bör erhålla förlängd giltighet. Detta förslag har tillstyrkts i det övervägande flertalet yttranden över kommissionens framställning. Även enligt min mening bör en dylik lag icke förekomma annat än under exceptionella förhållanden. Den bör därför nu upphöra att gälla.

Den viktigaste bestämmelsen i omhändertagandelagen är den i 1 § stadgade rätten att under endera av två förutsättningar omhändertaga utlännings i fångvårdsanstalt eller i särskild av utlänningskommissionen anordnad förläggning. Den ena grunden för ett sådant ingripande är, att utlänningsen skall avlägsnas ur riket genom avvissning, förpassning eller utvisning, men att hinder, som kan antagas bli va varaktigt, möter för verkställighet av åtgärden och att utlänningsen finnes icke böra vistas på fri fot i avvaktan därpå. Den andra anledningen till omhändertagande är, att utlänningsen eljest med hänsyn till allmän ordning och säkerhet eller annat statens intresse finnes icke böra vistas på fri fot.

Enligt min mening bör ett frihetsberövande med den sistnämnda allmänt hållna motiveringen icke vidare ifrågakomma. Däremot måste man trots krigets avslutande ännu räkna med att varaktigt hinder av olika skäl kan möta för verkställighet av beslut om avvissning, förpassning eller utvisning. Därav följer naturligtvis icke, att utlänningsen måste vara berövad friheten i avvaktan på att beslutet kan verkställas. I enstaka fall, t. ex. i fråga om starkt asociala element, kunna emellertid mycket starka skäl tala för att vederbörande hålles under mera effektiv uppsikt än som är möjligt endast genom ett lokalt begränsat uppehållstillstånd. Enbart för dessa fall synes emellertid någon särskild form för omhändertagande icke behöva bibehållas. Enligt utlänningslagen kan utlänningsen i de fall, som här avses, tagas »i förvar», och detta förfarande bör framdeles kunna komma till användning även då hindret för verkställighet av avvissning, förpassning eller utvisning undantagsvis blir mera långvarigt. Självfallet bör utlänningsen icke hållas i förvar annat än om det är strängt nödvändigt. Beträffande verkställigheten böra sådana tillämpningsföreskrifter meddelas, att vederbörandes rörelsefrihet begränsas endast så långt det är oundgängligen nödvändigt och att överhuvud taget ingripandet sker i så humana former som möjligt. Att utlänningsen intages i fångvårdsanstalt behöver icke, såsom utlänningsnämnden antagit, i och för sig innebära en strängare reaktion än omhändertagande i slutna förläggning. Såsom fångvårdsstyrelsen uttalat kan det vara lämpligt att utlänningsen intages i öppen fångvårdsanstalt. Han kan där få jämförelsevis stor frihet, och även i övrigt kan förvaringen på dylik anstalt ordnas fullt lika humant som en vistelse i förläggning.

I syfte att tillförsäkra utlänningsen, som undantagsvis alltjämt måste hållas i förvar någon tid, erforderligt rättsskydd torde vissa kompletteringar av utlänningslagen vara erforderliga. Det förslag som i detta hänseende framlagts

i den inom justitiedepartementet upprättade promemorian har i allt väsentligt blivit tillstyrkt i de däröver avgivna yttrandena och synes mig kunna läggas till grund för lagstiftning.

Till en början böra i utlänningslagen införas bestämmelser angående omprövning av mera långvariga förvarsfall. Redan nu gäller enligt 49 § utlänningslagen, att utlännning icke må hållas i förvar mer än en månad utan att frågan underställas Kungl. Maj:ts prövning. Någon bestämmelse som anger hur länge Kungl. Maj:t må hålla utlännningen i förvar finnes däremot icke. En sådan tidsfrist bör angivas, även om den icke kan göras ovillkorlig. I förslaget syfte ligger att sätta denna tidsfrist så kort som möjligt, men såsom i promemorian framhållits torde det dock icke vara rådligt att sätta den kortare än till tre månader, räknat från det utlännningen togs i förvar. Ett utsträckande av förvarstiden utöver denna gräns bör ifrågakomma endast i undantagsfall, och detta synes, såsom i promemorian föreslagits, kunna i lagtexten markeras genom en bestämmelse, att en dylik åtgärd må vidtagas endast om synnerliga skäl därtill prövas föreligga. Jämväl det beslut, som då meddelas, bör gälla endast begränsad tid; begränsningen torde även i detta fall kunna bestämmas till tre månader. Härav följer, att om i något fall ett oundgängligt behov skulle föreligga av mycket lång förvaring, frågan härom kommer att omprövas av Kungl. Maj:t minst var tredje månad. Det bör dock vara angeläget att undvika, att bestämmelsen om hållande i förvar tillämpas för så lång tid. Om möjligt böra andra utvägar anlitas för att hålla den uppsikt över vederbörande, som kan anses påkallad.

Som ett medel att utan frihetsberövande hålla en skärpt uppsikt över en opålitlig utlännning har utlänningskommissionen pekat på möjligheten att bevilja uppehållstillstånd, som gäller endast för viss ort, ett landsfiskalsdistrikt, en mindre stad eller dylikt. I diskussionen ha uttalats farhågor för att denna metod skulle tillämpas så strängt, att uppehållstillstånd beviljades endast för området för en viss förläggning, och det har framhållits, att detta vore liktydigt med frihetsberövande. Utlänningskommissionen har i sitt senast avgivna yttrande tagit avstånd från denna tanke. Jag finner det uppenbart, att uppehållstillstånd icke må erhålla en så snäv lokal begränsning som till ett förläggningsområde.

Utlänningskommissionen har föreslagit, att det skulle vara tillräckligt om ärendet remitteras till utlänningsnämnden före tremånaderstidens utgång. Detta förslag kan jag emellertid icke biträda. Det är angeläget, att ärendets behandling påskyndas i alla instanser, och då tiden i förslaget satts så lång som till tre månader, har det tagits med i beräkningen, att ärendet skall passera flera myndigheter.

Det av utlänningskommissionen väckta spörsmålet om vilken myndighet, som skall ansvara för att fråga om utlännings hållande i förvar utöver en månad i rätt tid underställs Kungl. Maj:t samt för att remiss till utlänningsnämnden för förhör enligt de nu föreslagna bestämmelserna sker i god tid, synes böra övervägas i samband med utfärdande av ändrade tillämpningsföreskrifter till lagen.

Vid den prövning, som sålunda skall äga rum i långvariga förvarsfall, bör — liksom nu i regel sker vid omprövning av omhändertagandefall — som ett led i förfarandet ingå, att utlänningsnämnden håller förhör med utlänningen och därefter avgiver yttrande i ärendet. Då utlänningslagen nu icke upptager några regler om förhör inför utlänningsnämnden, har i promemorian föreslagits att bestämmelser härom intagas i 50 §. Detta förslag synes lämpligt. Nämnden bör, såsom nu gäller enligt omhändertagandelagen och i promemorian förordats, kunna uppdraga åt ledamot av nämnden eller suppleant att hålla förhöret. I övrigt torde angående förhörets anordnande kunna hänvisas till vad 33 § utlänningslagen stadgar om förhör som i utvisningsärende hålles inför länsstyrelse.

I promemorian och yttrandena däröver ha beträffande förhöret framför allt diskuterats två frågor, nämligen dels om förhör obligatoriskt skall hållas i alla ärenden, som här avses, dels om komplettering i visst hänseende av reglerna om förhör i 33 § utlänningslagen. Vid omprövning av beslut rörande omhändertagande må förhör för närvarande underlåtas i tre fall, nämligen om förhör av detta slag förut hållits med utlänningen, om han vistas i förläggning för utläningar, som äro sinnessjuka eller eljest till sin sinnesbeskaffenhet avvika från det normala, och läkare vid förläggningen förklarar behov föreligga av fortsatt vistelse i sådan förläggning, samt om utlänningen är desertör. I yttrandena har föreslagits att de båda förstnämnda undantagen skulle bibehållas. Detta synes emellertid knappast påkallat. Som förut framhållits böra långvariga förvaringsfall ifrågakomma ytterst sällan, och det är angeläget att beslut om fortsatt frihetsberövande icke fattas utan att vederbörande fått framlägga sina synpunkter. Vad angår sinnessjuka och andra personer av onormal sinnesbeskaffenhet, som behöva anstaltsvård, böra dessa icke tagas i förvar enligt utlänningslagen utan omhändertagas enligt sinnessjuklagen. Jag finner således, att förhör i dessa ärenden bör vara obligatoriskt.

Den andra frågan rörande förhörets anordnande gäller en olikhet, som nu består mellan reglerna i 33 § utlänningslagen om förhör inför länsstyrelse samt bestämmelserna i omhändertagandelagen om förhör inför utlänningsnämnden. I de senare bestämmelserna finnes en föreskrift, som saknas i de förra, därom att utlänningen och hans biträde äga taga del av den utredning som åberopas vid förhöret. I promemorian har föreslagits, att en föreskrift av samma innehåll intages i 33 §. I ett par yttranden ha emellertid uttalats betänkligheter mot att vid förhöret framlägga även material av politisk art. Såsom framhållits i promemorian torde emellertid vid förhöret åberopas endast utredning om sådana särskilda förhållanden, som röra utlännings person, och av dylik utredning bör han av principiella skäl få taga del. Vid ärendets slutliga avgörande kunna dessutom politiska hänsyn komma i betraktande, men det torde knappast förekomma, att vid förhör formlig utredning därom förebringas. Jag finner därför riktigast att bibehålla förslaget i denna del.

På sätt utlänningskommissionen föreslagit bör kommissionen såsom den

centrala utlänningsmyndigheten kunna vända sig till utlänningsnämnden med anhållan om förhör i ärende, där kommissionen finner förhör behövt. Föreskrift härom kan lämpligen meddelas i administrativ ordning.

I promemorian har vidare föreslagits, att den i 56 § tredje stycket utlänningslagen gjorda hänvisningen till omhändertagandelagen skall utgå i samband med att den senare lagen upphör att gälla. 56 § innehåller i övrigt en fullmakt för Kungl. Maj:t att i händelse av krig eller fara för krig eller där sådant för rikets försvar eller eljest på grund av särskilda omständigheter prövas erforderligt meddela de särskilda bestämmelser som må finnas nödiga i fråga om bland annat utlännings rätt att uppehålla sig i riket. Kungl. Maj:t äger i dylikt fall i fråga om utlännings avlägsnande ur riket förordna efter omständigheterna.

När 56 § tredje stycket infördes, förutsattes att Kungl. Maj:t icke skulle kunna i administrativ ordning meddela föreskrifter med avseende å utlännings omhändertagande i anstalt eller förläggning eller hans hållande i förvar under längre tid. Om, såsom föreslagits, hänvisningen nu bortfaller, skall detta icke medföra någon förändring i fullmakten, vilken alltjämt skall vara begränsad så som nyss angivits. Då såsom i promemorian uttalats och socialstyrelsen understrukit, lagrummet icke enligt ordalagen ger Kungl. Maj:t någon fullmakt att vidtaga frihetsberövande åtgärder, läser någon särskild ändring av lagrummet icke vara erforderlig för att markera detta.

I anslutning till fullmaktsbestämmelsen har i den remitterade promemorian uttalats, att vid dess tillämpning asylrätten uppenbarligen måste respekteras. Till detta uttalande, som understrukits i yttrandena över promemorian, ansluter jag mig. Vid tillämpning av fullmaktstadgandet bör sålunda utlännings, som avlägsnas ur riket, icke befordras till land, varifrån han flytt av politiska orsaker, eller till land, från vilket han kan antagas riskera att bli återsänd till det förra landet. Vad nu sagts bör dock, såsom i promemorian jämväl uttalats, icke kunna åberopas av dem som i sin gärning utmanat den civiliserade världens samvete eller uppträtt som förrädare mot eget land. Någon omprövning av fullmaktstadgandets räckvidd i vidare mån än nu sagts har jag icke funnit lämpligt att göra i detta sammanhang. Jag vill framhålla, att ett tillfälle till översyn av utlänningslagens bestämmelser erbjödes inom kort, då lagen gäller endast ännu ett år.

I fråga om övergången till den nya ordningen ansluter jag mig till vad i promemorian föreslagits. Enligt detta förslag skall tillses, att vid lagändringens ikraftträdande den 1 juli 1946 inga omhändertagandefall återstå. Beträffande sådana utlännings, som i avvaktan på verkställighet av avvissning, förpassning eller utvisning ej anses kunna få vistas på fri fot efter nämnda dag, skall Kungl. Maj:t dessförinnan pröva, om vederbörande bör hållas i förvar enligt utlänningslagen. För sådana fall skall enligt förslaget gälla den övergångsbestämmelsen, att tiden för omprövning av frågan om utlännings fortsatta kvarhållande skall räknas från dagen för Kungl. Maj:ts nyssnämnda beslut.

I enlighet härmed har inom justitiedepartementet upprättats förslag till *lag om ändring i utlänningslagen den 15 juni 1945 (nr 315)*.

Föredraganden hemställer, att lagrådets utlåtande över ifrågavarande lagförslag, av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar, måtte för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas genom utdrag av protokollet.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:

Sven Leffler.

Bilaga.

F ö r s l a g

till

L a g**om ändring i utlänningslagen den 15 juni 1945 (nr 315).**

Härigenom förordnas *dels* att tredje stycket av 56 § utlänningslagen den 15 juni 1945 skall upphöra att gälla, *dels ock* att 33, 49 och 50 §§ samma lag skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

33 §.

Finner länsstyrelse — — — av tillsyningsmannen.

Vid förhör — — — underrätta utläningen.

Över förhöret skall föras protokoll; och skall noggrann utredning företagas om alla de omständigheter som kunna inverka å ärendets utgång. Utläningen och hans biträde äga taga del av den utredning som åberopas vid förhöret.

Ärende angående — — — strafftidens utgång.

49 §.

Äger utläning — — — med beslutet.

Kan beslut — — — sådana föreskrifter.

Har den — — — till efterrättelse.

Finner på grund av föreskrift i denna lag den centrala utlänningsmyndigheten eller länsstyrelse behov föreligga att hålla utläning i förvar utöver en månad, skall frågan därom inom sagda tid underställas Konungen. Ej må någon kvarhållas utöver tre månader från det han togs i förvar, med mindre Konungen efter utlänningsnämndens hörande prövar synnerliga skäl därtill föreligga; och gälle av Konungen meddelat beslut om utlännings hållande i förvar högst tre månader från beslutets dag.

50 §.

Konungen äger — — — motsvarande tillämpning.

I ärende, där utlänningsnämnden skall avgiva yttrande, äger nämnden hålla förhör med utläningen. Nämnden må ock uppdraga åt ledamot av nämnden eller suppleant att hålla förhöret. Med avseende å förhöret skola bestämmelserna i 33 § andra och tredje styckena äga motsvarande tillämpning, och skall vad där sägs om länsstyrelse i stället gälla nämnden eller den, åt vilken nämnden uppdragit att hålla förhöret.

Det åligger nämnden att föranstalta om förhör enligt vad nu sagts i ärendet, där nämnden skall avgiva yttrande enligt 49 § fjärde stycket.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1946.

Hålles utlänning den 1 juli 1946 i förvar enligt beslut som meddelats av Konungen enligt utlänningslagen, skall den tid, inom vilken frågan om hans fortsatta kvarhållande i förvar skall ånyo prövas, räknas från dagen för Konungens beslut.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 9 maj 1946.

N ä r v a r a n d e:

regeringsrådet KELLBERG,
justitieråden GULDBERG,
EKBERG,
SANTESSON.

Enligt lagrådet den 6 maj 1946 tillhandakommet utdrag av protokoll över justitiedepartementensärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 26 april 1946, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas över uppriktat förslag till *lag om ändring i utlänningslagen den 15 juni 1945 (nr 315)*.

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, hade inför lagrådet föredragits av t. f. byråchefen för lagärenden i justitiedepartementet hovrättsassessorn Erik Hedfeldt.

Förslaget föranledde följande yttrande av lagrådet.

49 §.

Avfattningen av andra punkten i paragrafens sista stycke giver ej med tydlighet vid handen, att — såsom meningen är — av Konungen meddelat beslut om utlännings kvarhållande i förvar utöver tre månader må förnyas. En jämkning av ordalagen synes därför önskvärd.

Ö v e r g å n g s s t a d g a n d e t.

I övergångsstadgandet har icke upptagits någon föreskrift beträffande utlämningar, som vid den nya lagens ikraftträdande äro ombändertagna enligt ombändertagandelagen. Anledningen härtill är, såsom framgår av föredragande departementschefens anförande, att det skall tillses, att vid ikraftträdandet inga ombändertagandefall återstå. Departementschefen förutsätter härvid, att beträffande sådana utlämningar, som i avvaktan på verkställighet av avvisning, förpassning eller utvisning ej anses kunna få vistas på fri fot efter nämnda tidpunkt, Kungl. Maj:t skall dessförinnan pröva, om vederbörande bör hållas i förvar enligt utlänningslagen. Det synes emellertid oegentligt, att på detta sätt Kungl. Maj:t skall, innan lagändringen trätt

i kraft, förordna att personer, som omhändertagits med stöd av omhändertagandelagen, skola hållas i förvar jämlikt utlänningslagen, låt vara att beslutet skall träda i tillämpning först efter angivna tidpunkt. En mera tillfredsställande ordning skulle vinnas, om i en särskild övergångsbestämmelse stadgas, att därest utlämning vid lagens ikraftträdande är omhändertagen enligt 1 § första stycket första punkten omhändertagandelagen, han skall från nämnda tid anses tagen i förvar enligt utlänningslagen, samt att såsom åtgärd enligt förevarande lag skall anses motsvarande åtgärd, som vidtagits med stöd av omhändertagandelagen. Härvid förutsättes, att Kungl. Maj:t före lagens ikraftträdande företager en omprövning enligt omhändertagandelagen beträffande alla de utlämningar, som nu äro omhändertagna.

Ur protokollet:

Bertil Crona.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 10 maj 1946.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, GJÖRES, ERLANDER, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, ERICSSON, MOSSBERG.

Efter gemensam beredning med ministern för utrikes ärendena och chefen för socialdepartementet anmäler chefen för justitiedepartementet, statsrådet Zetterberg, lagrådets den 9 maj 1946 avgivna utlåtande över det till lagrådet den 26 april 1946 remitterade förslaget till *lag om ändring i utlänningslagen den 15 juni 1945 (nr 315)*.

Efter redogörelse för lagrådets utlåtande anför föredraganden följande.

I fråga om 49 § har lagrådet ifrågasatt sådan jämkning av ordalagen, att det tydligare skulle framgå, att av Konungen meddelat beslut om utlännings kvarhållande i förvar finge förnyas. I anledning härav torde i förslaget böra utsägas, att sådant beslut för varje gång ej gäller längre än tre månader från beslutets dag. Jag vill emellertid understryka, att befogenheten att förlänga förvarsbeslut bör användas med den allra största återhållsamhet.

I 50 § ha vidtagits vissa redaktionella ändringar.

Den av lagrådet förordade utformningen av övergångsbestämmelsen bygger, liksom det till lagrådet remitterade förslaget, på den tanken, att före lagändringens ikraftträdande skulle anställas en individuell prövning i alla återstående omhändertagandefall, varvid i fråga om de utläningar, som icke ansåges kunna försättas på fri fot, Kungl. Maj:t skulle meddela beslut om fortsatt kvarhållande. Den i 49 § föreslagna tiden för omprövning skulle då kunna räknas från detta beslut. Enligt det remitterade förslaget skulle Kungl. Maj:ts beslut grundas på utlänningslagen och gå ut på tagande i förvar; enligt lagrådets mening borde beslutet hellre grundas på omhändertagandelagen och rubriceras som fortsatt omhändertagande, vilket vid lagändringens ikraftträdande skulle övergå till hållande i förvar. Skillnaden är utslutande formell. Emellertid förefaller det mig icke lämpligt att vid en tidpunkt omedelbart innan omhändertagandelagen skall upphöra att gälla och med tanke utslutande på tiden därefter meddela nya beslut om att utläning alltjämt skall vara omhändertagen enligt sistnämnda lag. Det synes vara redigare, att i Kungl. Maj:ts beslut, som ju enligt vad jag nämnt skall

avse tiden efter den 1 juli, användes den form av frihetsberövande, som där-
efter må tillämpas och som är stadgad i utlänningslagen, nämligen hållan-
de i förvar. På grund härav finner jag ej skäl föreslå någon ändring av
övergångsbestämmelsen.

Föredraganden hemställer, att det sålunda jämkade lagförslaget måtte
jämligt § 87 regeringsformen genom proposition föreläggas riksdagen till an-
tagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter bi-
trädde hemställen förordnar Hans Maj:t Konungen, att till
riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till
detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Åke Mossler.